

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟ;

Ο Jung ορίζει το Συλλογικό ασυνείδητο ως εξής : «Η περιοχή της ψυχής που είναι άπειρα αρχαιότερη από την προσωπική ζωή του ατόμου». «Φαίνεται ...ότι περιέχει ορισμένα σχέδια, τα «αρχέτυπα», που είναι κοινά για όλη την ανθρωπότητα». (Carl Jung, Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

Πρόκειται λοιπόν για μία ψυχική περιοχή της ασυνείδητης πλευράς μας που είναι κοινή σε όλους τους ανθρώπους και περιέχει μνήμες αρχαίων εμπειριών του ανθρωπίνου είδους, οι οποίες συχνά αναδύονται στα όνειρα ή φανερώνονται μέσω συμβόλων ή μέσω των μύθων των διαφόρων εθνών.

«Το Συλλογικό ασυνείδητο είναι σαν μια βάση δεδομένων που χρειάστηκε αιώνες για να συγκροτηθεί, αλλά συνοδεύει πλέον κάθε ανθρώπινη ύπαρξη. Εκεί έχουν αποκρυσταλλωθεί πρότυπα ψυχονοητικής συμπεριφοράς και βρίσκονται τα θεμέλια πολλών εκδηλώσεων του ανθρώπου, όπως οι μύθοι, οι αριθμοί, οι συμβολισμοί, οι αρχές της τέχνης και της επιστήμης»

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟΥ

-Είναι πανάρχαιο

«Τούτη η ιλιγγιωδώς πανάρχαιη ψυχή αποτελεί το θεμέλιο του πνεύματός μας» (Carl Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του)

Το Συλλογικό ασυνείδητο περιλαμβάνει την πνευματική κληρονομιά της εξέλιξης της ανθρωπότητας η οποία γεννιέται μέσα στο κάθε άτομο.

Η μυθολογία ως μία δεξαμενή βαθιών, κρυμμένων και θαυμαστών αληθειών, βασίζει, κατά τον Jung, τις ιστορίες της στ' αρχέτυπα.

-Προσπαθεί να αποκαταστήσει την ψυχική ισορροπία :

Το Συλλογικό ασυνείδητο προσπαθεί με τις αποκαλύψεις του να αποκαταστήσει την υγεία στην ανθρώπινη ψυχή. Αυτές κατά κάποιο τρόπο μας γλιτώνουν από την ψυχική αδράνεια και μας δείχνουν ότι υπάρχει κάτι μέσα μας, ασυμβίβαστο, μη αφομοιωμένο και συγκρουόμενο.

Το συνειδητό και το ασυνείδητο συνυπάρχουν μέσα στο ίδιο το άτομο, σέβονται το ένα την ύπαρξη του άλλου και εναρμονίζονται. Ο άνθρωπος ολοκληρώνεται και εξελίσσεται μόνο όταν το συνειδητό και το ασυνείδητο μάθουν να συνυπάρχουν αρμονικά και να συμπληρώνει το ένα το άλλο.

-Τα περιεχόμενά του είναι τα αρχέτυπα :

Τα συμβολικά περιεχόμενα του Συλλογικού ασυνείδητου ονομάζονται αρχέτυπα. Το Συλλογικό ασυνείδητο περιέχει τις συλλογικές πεποιθήσεις, τους μύθους, τα παγκόσμια ασυνείδητα στοιχεία κοινά στο ανθρώπινο είδος και κατάλοιπα του ζωώδους παρελθόντος μας. Επίσης τα ένστικτα που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη φύση βρίσκονται και αυτά εκεί..

Τα «αρχέτυπα», οι παγκόσμιες δηλαδή νοητικές «προδιαθέσεις» ή σχήματα, δεν προέρχονται από την ατομική και προσωπική εμπειρία του καθενός μας στην καθημερινή ζωή. Όπως και οι μορφές του Πλάτωνα (είδη), τα αρχέτυπα δεν έχουν την προέλευση τους στον κόσμο των αισθήσεων, αλλά υπάρχουν από μόνα τους μέσα στην ίδια τη φύση. Ο Jung πίστευε πως τ' αρχέτυπα αναδύονται αυθόρμητα στο νου, ειδικά σε καταστάσεις κρίσεων. Μια κρίση ανοίγει την πύλη προς το Συλλογικό ασυνείδητο και επιτρέπει σε ένα αρχέτυπο να αποκαλύψει μια βαθιά αλήθεια κρυμμένη από τη συνείδηση.

Τι είναι τα αρχέτυπα;

Ο όρος αρχέτυπο σημαίνει αρχικός τύπος, ό,τι δηλαδή θα χρησιμεύσει ως υπόδειγμα, πρότυπο, μοντέλο. Τα αρχέτυπα είναι αρχέγονες εικόνες του συλλογικού. «Μας καθοδηγούν σε ορισμένες βασικές συμπεριφορές όντας αντιπρόσωποι, ως προς τα πιο

χαρακτηριστικά τους στοιχεία, εικόνων, ιδεών, εμπειριών και συναισθημάτων. Στα αρχέτυπα μελετητές διαφόρων σχολών βρίσκουν τα θεμέλια πολλών εκδηλώσεων του ανθρώπου, όπως των μύθων, της λογοτεχνίας, της τέχνης, των συμβολισμών και όλων των βασικών συλλήψεων της επιστήμης». (www.tonima.gr)

«Η ύπαρξη των αρχετύπων έχει γίνει ήδη δεκτή, άμεσα ή έμμεσα, σε πολλές επιστήμες: στην Εθνολογία ως συλλογικές αναπαραστάσεις, στη Βιολογία ως πρότυπα συμπεριφοράς και μορφογενετικά πρότυπα, στην Ιστορία ως μοντέλα επανάληψης των βασικών γεγονότων, στη Συγκριτική Μυθολογία και Εθιμογραφία ως θέματα με παρόμοια χαρακτηριστικά, στην Κυβερνητική ως κατασκευή βασικών δυναμικών σχημάτων για την εξομοίωση διαδικασιών». (www.tonima.gr)

Για τον Jung τα αρχέτυπα είναι ανεξάρτητες οντότητες, που δομούν το συλλογικό ασυνείδητο. Αυτές οι οντότητες είναι άφθαρτες στην ουσία τους και «συνιστούν τον ακλόνητο άξονα γύρω από τον οποίο η ανθρώπινη ψυχή περιστρέφεται πραγματοποιώντας τις αναρίθμητες παραλλαγές της». (www.tonima.gr)

Τα αρχέτυπα προϋπάρχουν και ενυπάρχουν μέσα στην ψυχή, είτε

συλλογική είτε ατομική. Το αρχέτυπο μπορεί να εκδηλωθεί όχι μόνο σε στατική μορφή σαν εικόνα, αλλά και με μία δυναμική διαδικασία για να διαφοροποιήσει κάποια λειτουργία της συνείδησης. Στην πραγματικότητα όλες οι τυπικές ανθρώπινες εκδηλώσεις της ζωής, βιοψυχολογικές ή πνευματικές στηρίζονται σε μία αρχετυπική βάση.

Τα συναντάμε μέσα σε σύμβολα, μέσα σε συμβολικές εικόνες που βλέπουμε στα όνειρα, μέσα σε φαντασιώσεις και οράματα αλλά και μέσα σε συμπτώματα-συμπλέγματα. Τα συναντάμε επίσης στην αρχαία μυθολογία, στις λαϊκές παραδόσεις και στα τελετουργικά των πρωτόγονων λαών. «Για τον Jung λοιπόν τα αρχέτυπα αντιπροσωπεύουν ένα αχανές απόθεμα προγονικής γνώσης για τις βαθιές σχέσεις μεταξύ θεού, ανθρώπου και σύμπαντος. Τα αρχέτυπα ήταν πάντα και είναι ζωντανές ψυχικές δυνάμεις που απαιτούν να εκληφθούν σοβαρά, διότι από πάντα ήταν φορείς προστασίας και σωτηρίας και η παράβασή τους έχει σαν συνέπεια τους «κινδύνους της ψυχής». (www.tonima.gr)

Η πορεία των αρχετύπων στην ιστορία της σκέψης

Την έννοια του αρχετύπου εισήγαγε τόσο ο Ηράκλειτος, που αντιμετώπιζε την ψυχή ως την αρχετυπική πρώτη αρχή, όσο και ο Πυθαγόρας, που θεωρούσε τον αριθμό αρχετυπικό στοιχείο του κόσμου. Η έννοια αυτή δομήθηκε από τον Πλάτωνα στη θεωρία των μορφών, όπου υποστηρίζει ότι η ουσία ενός πράγματος ή μιας έννοιας είναι η υποκείμενη μορφή ή ιδέα του και ότι αληθινή γνώση αποκτάται όταν η ψυχή φτάσει στην ανάμνηση των αρχετυπων ιδεών.

Ο όρος αρχέτυπο συναντάται στα Ερμητικά κείμενα, στον Φίλωνα, στον Ειρηναίο, στον Διονύσιο Αρεοπαγίτη και στον Αυγουστίνο. Συγκεκριμένα, στο Corpus Hermeticum ο θεός ονομάζεται «το αρχέτυπον φως», ενώ υπάρχει και η έκφραση «είδες εν τω νω το αρχέτυπον είδος». Στον Φίλωνα τον συναντάμε σε σχέση με την εικόνα του θεού, που υπάρχει μέσα στον άνθρωπο, και σε εκφράσεις όπως «αρχέτυπος σφραγίς» και «αρχέτυπον παράδειγμα». Ο Ειρηναίος λέει: «Ο δημιουργός του Κόσμου δεν έπλασε αυτά τα πράγματα κατευθείαν από τον εαυτό του, αλλά τα αντέγραψε από

αρχέτυπα έξω από τον εαυτό του». Στον Διονύσιο Αρεοπαγίτη υπάρχουν εκφράσεις όπως «άυλα αρχέτυπα» και «αρχέτυπος λίθος». Ο Πλωτίνος αναφέρει την έκφραση «πολύ αρχετυπώτερον και αληθέστερον», ενώ ο Διονύσιος Αλικαρνασσεύς λέει: «αρχέτυπον της αληθείας».

Τέλος, ο Αυγουστίνος λέει τα εξής: «Οι πρωταρχικές ιδέες είναι καθορισμένες μορφές, σταθερές και αμετάβλητες αιτίες πραγμάτων, καθαυτές άμορφες, αιώνιες και ομοιότροπες, οι οποίες εμπεριέχονται στη θεία κατανόηση. Μολονότι οι ίδιες δεν χάνονται, όλα όσα μπορούν να δημιουργηθούν και να χαθούν διαμορφώνονται σύμφωνα με το πρότυπό τους. Η ψυχή δεν μπορεί να τις διακρίνει, εκτός και αν είναι η ορθολογική ψυχή».

Από καθαρά φιλοσοφική άποψη, το αρχέτυπο μπορεί να θεωρηθεί πλατωνικό είδος ή αριστοτελική κατηγορία εμπειριών, ενώ από επιστημονική άποψη εμπειρική περιγραφή ενός γεγονότος, το οποίο χαρακτηρίζει τις δομικές μορφές που βρίσκονται στη βάση του συνειδητού, όπως ακριβώς το κρυσταλλικό πλέγμα βρίσκεται στη βάση της διαδικασίας κρυστάλλωσης.

Στο ενδιαφέρον της σύγχρονης εποχής τα αρχέτυπα τα έφερε ο Jung, με τη θεωρία των αρχετύπων που διατύπωσε, και στο επιστημονικό ενδιαφέρον ήρθαν με την υπόθεση των αρχετύπων των Jung – Pauli, την οποία συνέχισε κυρίως η Von Franz.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Carl Jung, Η Ζωή και το Έργο του, Gerhard Wehr, εκδ. Αρχέτυπο, Αθήνα, 2003.
2. Νέστορος Ν. Ιωάννης, Συνθετική Ψυχοθεραπεία με στοιχεία ψυχοπαθολογίας, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1988.
3. Παπαδόπουλος Ν., Λεξικό Ψυχολογίας, Αθήνα, 1994.
4. Jung Carl, Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας, εκδ. Αντίνα, 1981
5. Jung Carl, Άνθρωπος και Ψυχή, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα 1974
6. Κάρλ Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του, εκδ. Αρσενίδη, Αθήνα
7. www.skepdic.gr

8. www.wikipedia.gr
9. www.e-zine.gr
10. www.tovima.gr

Πηγή: nea-acropoli-athens.gr

Το διαβάσαμε: sciencearchives.wordpress.com